

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ A.**, bývajúcej v B. a **2/ E.**, bývajúceho v B., zastúpených JUDr. E., advokátkou so sídlom v B., proti žalovanej **R.**, so sídlom v K., zastúpenej JUDr. G., advokátom so sídlom v K., **o zrušenie rozhodcovského rozsudku s prísl.**, vedenej na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 16 C 290/2012, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 12. júna 2014 sp. zn. 2 Co 400/2013, 2 Co 401/2013 (o potvrdení rozsudku súdu prvého stupňa), takto

r o z h o d o l :

Návrh na prerušenie dovolacieho konania **z a m i e t a .**

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 12. júna 2014 sp. zn. 2 Co 400/2013 vo výroku o potvrdení rozsudku Okresného súdu Michalovce zo 17. apríla 2013 č.k. 16 C 290/2012-91a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Michalovce rozsudkom zo 17. apríla 2013 č.k. 16 C 290/2012-91 pripustil zmenu návrhu žalobkyne v 1. rade voči žalovanej tak, že tento znie: Súd zrušuje rozhodcovský rozsudok vydaný Arbitrážnym súdom K. sp. zn. 2 C 1846/2012 z 19. januára 2012. Súd zamietá návrh žalovanej z 2. januára 2012, ktorým sa v rozhodcovskom konaní domáhala zaplatenia sumy 51,45 EUR. Súd určuje, že zmluvná podmienka v Poistnej zmluve č. X. z 20. decembra 2007 - rozhodcovská doložka je neplatná. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni primerané finančné zadost'učinenie vo výške 1.000,- EUR, a to do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovaná je povinná nahradiť žalobkyni trovy rozhodcovského a súdneho konania, ako aj trovy právneho zastúpenia, tak ako budú vyčíslené v písomnom vyhotovení rozhodnutia, a to všetko do 3 dní od nadobudnutia jeho právoplatnosti. V druhom výroku súd určil, že zmluvná podmienka v poistnej zmluve č. X., z 20. decembra 2007, a to XV. časť Všeobecných poistných podmienok žalovanej, označená názvom „Rozhodcovské konanie,, je neprijateľná a tým aj neplatná. V treťom výroku súd zrušil rozhodcovský

rozsudok Arbitrážneho súdu K., vydaný 19. januára 2012 pod sp. zn. 2 C 1846/2012, v ktorom bola žalobkyni v 1. rade uložená povinnosť zaplatiť žalovanej sumu 51,45 EUR s príslušenstvom. Vo štvrtom výroku súd pripustil zmenu návrhu žalobcu v 2. rade tak, že tento znie: Súd zrušuje rozhodcovský rozsudok vydaný Arbitrážnym súdom K. sp. zn. 2 C 1845/2012 z 19. januára 2012. Súd zamietá návrh žalovanej z 2. januára 2012, ktorým sa v rozhodcovskom konaní domáhala zaplata sumy 41,16 EUR. Súd určuje, že zmluvná podmienka v Poistnej zmluve č. X. z 20. decembra 2007 - rozhodcovská doložka je neplatná. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi primerané finančné zadost'učinenie vo výške 1.000,- EUR, a to do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovaná je povinná nahradiť žalobcovi trovy rozhodcovského a súdneho konania, ako aj trovy právneho zastúpenia, tak ako budú vyčíslené v písomnom vyhotovení rozhodnutia, a to všetko do 3 dní od nadobudnutia jeho právoplatnosti. V piatom výroku súd určil, že zmluvná podmienka v poistnej zmluve č. X., z 20. decembra 2007, a to XV. časť Všeobecných poistných podmienok žalovanej, označená názvom „Rozhodcovské konanie,, je neprijateľná a tým aj neplatná. V šiestom výroku súd zrušil rozhodcovský rozsudok vydaný Arbitrážnym súdom K. sp. zn. 2 C 1845/2012 19. januára 2012, v ktorom bola žalobcovi v 2. rade uložená povinnosť zaplatiť žalovanej sumu 41,16 EUR s príslušenstvom. V poslednom výroku zvyšujúce nároky žalobcov v 1. a 2. rade súd vylúčil na samostatné konanie, v ktorom bude rozhodnuté aj o náhrade trov konania.

Okresný súd Michalovce uznesením 15. júla 2013 č.k. 16 C 290/2012-129 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť v lehote 15 dní od právoplatnosti uznesenia súdny poplatok za doplatok za odvolanie vo výške 464 EUR.

Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 12. júna 2014 sp. zn. 2 Co 400/2013, 2 Co 401/2013 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.) a zároveň potvrdil uznesenie z 15. júla 2013 č.k. 16 C 290/2012-129. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, na ktoré poukázal. Dodal, že námietky žalovanej proti procesnému postupu súdu prvého stupňa sú nedôvodné. S námietkou zmeškania prekluzívnej lehoty sa odvolací súd nestotožnil a mal za to, že návrh na vyslovenie neplatnosti rozhodcovského rozsudku bol podaný v zákonom stanovenej lehote, keďže bol podaný v posledný deň lehoty prostredníctvom elektronickej pošty, keď súčasne v ten istý deň bolo podanie podané aj na poštovú prepravu. Uviedol, že samotná skutočnosť, že na žalobe, ktorá bola elektronicke doručená súdu, je pečiatka 27.12.2012, neznamená, že toto podanie bolo súdu doručené až 27.12.2012. Aj podľa názoru odvolacieho súdu bola v preskúmvanej veci uzatvorená spotrebiteľská zmluva obsahujúca

neprijateľnú (neplatnú) podmienku z dôvodov uvádzaných súdom prvého stupňa. K odvolaniu žalovanej, podanému proti uzneseniu súdu prvého stupňa o vyrubení súdneho poplatku za doplatok za odvolanie, odvolací súd konštatoval, že súd prvého stupňa správne napravil svoj omyl, keď vypočítal súdny poplatok podľa položky 3 písm. c/ Sadzobníka súdnych poplatkov, a to za každého z účastníkov, keďže v danom prípade išlo o spojenie dvoch samostatných vecí do jedného konania, ktoré bolo v konečnom dôsledku rozhodnuté jedným rozsudkom, pričom však obidve konania mohli bežať popri sebe a mohli byť vydané osobitne aj dva rozsudky, a preto pokiaľ je vo veci podané odvolanie, je potrebné vychádzať z toho, že odvolanie bolo podané voči dvom samostatným sporovým vzťahom medzi žalobcami a žalovanou. Z uvedeného potom vyplýva, že správne súd prvého stupňa vyrubil súdny poplatok za každý samostatný odvolací dôvod, a to ako vo vzťahu k žalobkyni v 1. rade, tak vo vzťahu k žalobcovi v 2. rade, a preto správna výška poplatku je za každého žalobcov voči výroku rozsudku, ktorého sa žalovaná odvoláva, povinnosť zaplatiť 331,50 €, súdny poplatok za odvolanie.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie. Uviedla, že jej v konaní bola odňatá možnosť konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) a rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Odvolací súd neodôvodnil dostatočne presvedčivo dôsledky toho, že súd prvého stupňa nevykonal dôkaz ňou navrhnutý. Nevykonanie ňou navrhovaného dôkazu viedlo k nesprávne rozhodnutiu vo veci. Súdy nesprávne interpretovali všeobecné poisťné podmienky, osobitné zmluvné dojednania, rozhodcovskú doložku a záznam sprostredkovateľa poistenia o požiadavkách a potrebách klientov. Podľa jeho názoru bola rozhodcovská doložka formulovaná tak, že poisťencovi priznávala aj možnosť neprijatť navrhované zmluvné dojednanie. Navyše, v danom prípade nejde o spotrebiteľský spor. Podaná bola žaloba o zrušenie rozhodcovského rozsudku, preto mal byť preskúmaný postup rozhodcovského súdu, ktorý bol zavŕšený vydaním označeného rozhodcovského rozsudku. Súdy aplikovali vnútroštátne normy chrániace spotrebiteľa, mali však aj náležite aplikovať a interpretovať smernicu 93/13/EHS (ktorej slovenský preklad je nesprávny). Podľa jej presvedčenia nemôže súd v dôsledku individuálneho dojednania rozhodcovskej doložky skúmať prípadnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán. Z týchto dôvodov navrhla zrušiť rozsudok odvolacieho aj prvostupňového súdu, rovnako tiež zrušiť uznesenie súdu prvého stupňa o vyrubení súdneho poplatku za doplatok za odvolanie, ktorého odôvodnenie považovala za nenáležité a nesprávne odôvodnené. Zároveň žiadala, aby dovolací súd ešte

pred rozhodnutím prerušil dovolacie konanie do rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 382/2013, lebo v tomto konaní sa po prijatí ústavnej sťažnosti žalovanej rozhoduje o porušení jej ústavných práv v konaniach, v ktorých sa rieši dôležitá právna otázka, majúca význam aj pre prejednávajúcu vec a navrhla tiež odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia.

Žalobcovia sa k dovolaniu žalovanej písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti napadnutého rozsudku v zmysle § 243 O.s.p. a v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)] po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený v súlade so zákonom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Návrh dovolateľky na prerušenie dovolacieho konania do rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky vedenej pod sp. zn. II. ÚS 382/2013 dovolací súd zamietol ako nedôvodný po zistení, že Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom z 30. septembra 2014 sp. zn. II. ÚS 382/2013 rozhodol, že základné práva žalovanej podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutiami Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 1 CoE 171/2011 z 23. júna 2011 a sp. zn. 1 CoE 418/2011 z 8. augusta 2011 a postupom a rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 1/2012 z 21. marca 2012 a sp. zn. 5 Cdo 112/2012 z 22. novembra 2012 porušené neboli, resp. sťažnostiam žalovanej vo zvyšnej časti nevyhovel.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami

uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t. j., či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným).

V dovolacom konaní vyšla najavo existencia vady uvedená v ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p. (prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať).

Pod odňatím možnosti konať pre súdom treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odnímajú tie jeho procesné práva, ktoré mu zákon priznáva. O vadu konania, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. Takáto vada konania znamená porušenie základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý súdny proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).

Z hľadiska posúdenia existencie procesnej vady podľa § 237 písm. f/ O.s.p. ako dôvodu zakladajúceho prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu (v danej veci proti potvrdzujúcemu rozsudku) nie je pritom významný subjektívny názor dovolateľa, že v konaní k takejto vade došlo, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne takouto vadou zaťažené t. j., že nastali skutočnosti, v dôsledku ktorých vada vznikla (prejavila sa) resp. nebola odstránená v postupe – rozhodnutí odvolacieho súdu.

Z obsahu spisu vyplýva, že proti rozsudku súdu prvého stupňa podala odvolanie žalovaná (č.l. 101-108 spisu), ktoré bolo doručené právnej zástupkyňi žalobcov 23. júla 2013 (úprava súdu č.l. 128 spisu). K odvolaniu sa žalobcovia písomne vyjadrili podaním z 23. júla 2013 (č.l. 131 – 133 spisu). Uvedené vyjadrenie obsahovalo skutkovú a právnu argumentáciu. Spis bol následne predložený krajskému súdu (predkladacia správa č.l. 144 spisu), ktorý po oznámení v súlade s § 156 ods. 1, 3 O.s.p. (č.l. spisu 149) vo veci 12. júla 2014 (č.l. 152 spisu) rozhodol. Teda vyjadrenie žalobcov k odvolaniu nebolo doručené žalovanej.

Právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov treba považovať za súčasť práva na spravodlivý proces. Nedoručenie vyjadrenia účastníka konania druhému účastníkovi konania vytvára stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasť práva na spravodlivý proces. Keďže v danej veci vyjadrenie žalovaného nebolo doručené žalobkyni, treba konštatovať, že v tejto súvislosti nebolo možné odvolacie konanie považovať za spravodlivé. Preto dovolací súd dospel k záveru, že došlo k porušeniu základného práva dovolateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (vid' nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 335/06), v dôsledku čoho bola dovolateľke odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje aj na Rozsudok EŠLP no. 16639/11, zo 7. októbra 2014 v prípade Ďurďovič a Rozsudok EŠLP z 13. júna 2015 vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel EŠLP k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia.

So zreteľom na to dospel dovolací súd k záveru, že dovolateľke bola v danom prípade odňatá možnosť pred súdom konať. Dovolanie dovolateľky je preto nielen prípustné (§ 237 písm. f/ O.s.p.), ale aj opodstatnené (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.).

Z vyššie uvedených dôvodov preto najvyšší súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v časti zrušil (§ 243b ods. 1 O.s.p. a vec mu vrátil na ďalšie konanie).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. októbra 2015

JUDr. Viera P e t r í k o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lenka Pošová